

ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมาย
พิเศษด้านความมั่นคงในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*
PROBLEM ABOUT RIGHTS OF SUSPECT IN SPECIAL SECURITY LAWS
CASE TO ACCESS THE CRIMINAL PROCEDURE DUE PROCESS
OF LAW

ฉัตรตมาศ วิเศษสินธุ์

Chattamat Wisetsin

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

Suratthani Rajabhat University, Thailand.

E-mail: yayachattamat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง

ผลการศึกษาพบว่า

สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่เทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้แก่ สิทธิที่จะถูก

* Received 10 May 2019; Revised 13 May 2019; Accepted 13 May 2019.

สันนิษฐานว่าบุคคลบริสุทธิ์เกินกว่าจะได้รับการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีความผิด สิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด สิทธิตามหลักการได้รับการแจ้งเตือน (Miranda Warning) และสิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยกับการช่วยเหลือทางกฎหมายและการพบผู้ที่ตนไว้วางใจ สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยเด็กหรือเยาวชน และสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิง จากการศึกษาความแตกต่างเรื่องสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของต่างประเทศก็พบว่า แนวทางในการปฏิบัติต่อบุคคลผู้ต้องสงสัยในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของต่างประเทศส่วนใหญ่ กลับมีความสอดคล้องกับสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยทุกประเด็น รวมทั้งมีการรับรองคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นหลักแต่จะมีข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขในการจำกัดสิทธิไว้ในกรณีจำเป็นต้องปกป้องเพื่อส่วนรวม และมีโทษสำหรับเจ้าหน้าที่หากกระทำการโดยมิชอบด้วยกฎหมาย รวมถึงความแตกต่างเรื่องสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิงที่ไม่มีกำหนดไว้เท่า่นั้น ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะพบว่าควรนำผลจากการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป

คำสำคัญ : กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง, กระบวนการยุติธรรม, สิทธิของผู้ต้องหา, บุคคลผู้ต้องสงสัย

Abstract

This research aims to 1) study and analyze the rights of suspect in the special security laws case which is not equal to the rights of suspect under the Code of Criminal Procedure, 2) study and analyze the differences of the rights of suspect in special security laws case in Thailand and the rights of suspect in special security laws case in foreign countries and 3) compare and investigate the problems and solutions about the rights of suspect under the Code of Criminal Procedure and the rights of suspect in the special security laws in Thailand and foreign countries. This study adopted the Qualitative Research method including

the document analysis and In-depth Interview of concerning people in the area governed by the special security laws.

The results of research were found as follows;

The suspect in the special security laws case failed to obtain the right equal to a suspect under the Code of Criminal Procedure, namely the right to be presumed innocent until proved guilty undoubtedly, the right to be aware of accusation and fact about offence, the right in Miranda Warning, the right to silence, the right to counsel or having trusted person, the right of child or youth suspect and the right of female suspect. According to the comparative study of the rights of suspect in special security laws case in Thailand and the rights of suspect in special security laws case in foreign countries, it found that most treatments towards suspect in foreign special security laws accorded with the rights of suspect under the Code of Criminal Procedure in all aspects. The rights and freedoms of suspect in foreign countries were secured principally except certain exceptions and conditions to restrict their rights for public protection. Competent Official who committed the offence faced specific penalty. Differently, these foreign countries failed to establish the rights of female suspect. The result suggested that the research results should be adopted in the amendment of the special security laws and relevant laws

Keyword: Special Security Laws, Due Process of Law, Right of Suspect, Suspect

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “การก่อความไม่สงบ” คนส่วนใหญ่มักจะพุ่งเป้าไปที่ปัญหาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย แต่ตามข้อเท็จจริงแล้วยังมีการก่อความไม่สงบจากสาเหตุอื่น เช่น การลอบวางระเบิดที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้าในวันครบรอบ 3 ปี การเข้ามาบริหารประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่อาจมีนโยบายทางการเมือง หรือแม้แต่ในจังหวัด

สุราษฎร์ธานีก็มีการวางระเบิดใกล้สถานที่ราชการสำคัญในวันแม่แห่งชาติ พ.ศ. 2559 และที่ จอดรถศูนย์การค้าในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี ไม่ว่าการก่อความไม่สงบจะมาจากสาเหตุใด แต่ผลของการก่อความไม่สงบนั้นย่อมนำมาซึ่งผลร้ายต่อสังคม

เมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่ปกติรัฐที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของประชาชนจึงมีอำนาจที่จะออกกฎหมายเพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์ไม่ให้เกิดความเสียหายมากกว่าเดิม กฎหมายที่รัฐออกมาเพื่อเข้าควบคุมสถานการณ์ความไม่สงบของไทยเรียกว่า “กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง” ซึ่งปัจจุบันประกอบไปด้วย พระราชบัญญัติกฎอัยการศึก พ.ศ. 2457 พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. 2551 รวมถึง กฎ ระเบียบคำสั่ง ที่ออกภายใต้กฎหมายทั้ง 3 ฉบับ ดังกล่าว

สาระสำคัญของกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงจะมีการให้อำนาจเจ้าหน้าที่จับกุมควบคุมตัว ตรวจค้น บุคคลที่เป็นเพียงผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดเพื่อยับยั้งเหตุการณ์ความไม่สงบ ในบทความนี้จะเรียกบุคคลผู้ต้องสงสัยในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงว่า “บุคคลผู้ต้องสงสัย” ซึ่งบุคคลเหล่านี้ยังไม่ใช่ “ผู้ต้องหา” (เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์, 2551) ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเนื่องจากยังมิได้ถูกจับกุมโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงยังไม่มีฐานะเป็น “ผู้ต้องหา” และไม่มีสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เช่น สิทธิในการพบทนายความ สิทธิที่จะไม่ให้การใด ๆ ในชั้นที่ถูกควบคุม ทั้งที่บุคคลผู้ต้องสงสัยดังกล่าวยังเป็นเพียงผู้ต้องสงสัยเท่านั้น แต่กลับมีสิทธิไม่เทียบเท่าหรือน้อยกว่าผู้ต้องหา ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยบัญญัติว่า “ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด” (คณิต ณ นคร, 2555) ผู้เขียนจึงได้ทำการศึกษาว่า บุคคลผู้ต้องสงสัยในความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง มีสิทธิที่ยังไม่เทียบเท่าหรือน้อยกว่าสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาอย่างไร ซึ่งก่อนจะศึกษาเรื่องสิทธิของผู้ต้องหานั้น ควรต้องมีการทำความเข้าใจเรื่องความหมายของนัยต่าง ๆ ของคำว่า “สิทธิ” เสียก่อนจึงจะเกิดความเข้าใจในที่มาแห่งสิทธิ นอกจากคำว่าสิทธิในบริบทของ “สิทธิเสรีภาพ” (Rights and Liberties) หมายความว่า สิทธิที่มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายของแต่ละรัฐว่า ประชาชนจะมีสิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับบริบทสังคมของประเทศนั้น ๆ นอกจากนี้ สิทธิ (Rights) ยังหมายความว่า อำนาจหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจาก

การรับรองและคุ้มครองตามกฎหมาย หรืออำนาจที่กฎหมายรับรองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการเกี่ยวกับทรัพย์สินหรือบุคคลอื่นซึ่งก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นด้วย โดยบุคคลนั้นอาจเป็น ประชาชน รัฐ หน่วยงานของรัฐ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐก็ได้ ส่วนเสรีภาพ (Liberty) นั้นคือ ภาวะที่มนุษย์ไม่อยู่ภายใต้การคุ้มครองของผู้อื่น (เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, 2547) มีอิสระที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการ เช่น เสรีภาพในการติดต่อสื่อสาร เสรีภาพในการเดินทาง เป็นต้น

ทั้งนี้ผู้เขียนได้มีการศึกษาเปรียบเทียบ เรื่อง สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยในความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ กล่าวคือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เนื่องจากต้องการศึกษาว่าประเทศที่ยังมีการก่อความไม่สงบเกิดขึ้นทั้งจากภายในและภายนอกในช่วงระยะเวลาเดียวกันกับประเทศไทยว่าคุ้มครองสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงอย่างไร ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่มีการใช้กฎหมายพิเศษเหล่านี้เพื่อนำไปสู่การแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ
3. เพื่อเปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) โดยดำเนินการศึกษารวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมาย

พิเศษด้านความมั่นคงในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญาไม่ว่าจะเป็นกฎหมาย ตำรา งานวิจัย วิทยานิพนธ์ วารสาร ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต การประชุมและการสัมมนา โดยการดำเนินการศึกษาเรื่องสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงเปรียบเทียบกับสิทธิของผู้ต้องหาตามกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และมีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ที่ใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงและได้มีการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคง รวมถึงหาแนวทางการแก้ไขปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทย เปรียบเทียบกับต่างประเทศ คือ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขเรื่องสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทย

ผลการวิจัย

1. สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีดังนี้ บุคคลผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด ไม่มีสิทธิได้รับการแจ้งเตือน (Miranda Warning) ไม่มีสิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) ไม่มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย อีกทั้งไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาเด็กหรือเยาวชนและผู้ต้องหาหญิง

2. ความแตกต่างระหว่างสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ มีดังนี้ สิทธิที่จะถูกสันนิษฐานว่าบุคคลบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยว่ามีความผิด สิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด สิทธิที่จะให้การโดยสมัครใจ ปราศจากการข่มขู่ หลอกลวง หรือจู่ใจ สิทธิตามหลักการได้รับการแจ้งเตือน (Miranda Warning) สิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยกับการช่วยเหลือทางกฎหมายและการพบผู้ที่ตนไว้วางใจ สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยเด็กหรือเยาวชน สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิง และสิทธิในการรักษาพยาบาลเมื่อบุคคลผู้ต้องสงสัยบาดเจ็บ

3. เปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ เฉพาะประเด็นที่บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มีดังนี้

3.1 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้แจ้งข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดกับบุคคลผู้ต้องสงสัยแต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้ให้สิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดกับบุคคลผู้ต้องสงสัยเป็นพื้นฐาน

3.2 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ แต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศส สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดให้แจ้งสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ ไว้

3.3 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดอย่างชัดเจนให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการพบผู้ที่ตนไว้วางใจแต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศสให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและการพบผู้ที่ตนไว้วางใจ

3.4 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิมากกว่าผู้ใหญ่เพียงประการเดียว คือ การแยกผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้ใหญ่ไว้ต่างหากจากกัน กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษให้สิทธิเพิ่มขึ้นได้แก่ เมื่อมีการควบคุมตัวเด็กต้องแจ้งการถูกควบคุม รวมถึงเหตุผล และสถานที่ควบคุมตัวให้ผู้ปกครองทราบ กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสให้สิทธิว่าให้ใช้กระบวนการพิจารณาสำหรับเด็ก และจำกัดระยะเวลาการควบคุมตัว ส่วนกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มิได้กำหนดเกี่ยวกับเรื่องการควบคุมตัวเด็กไว้

3.5 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้การควบคุมตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้หญิงต้องแยกบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิงไว้อย่างเป็นสัดส่วน และยังห้ามมิให้

เรียกบุคคลผู้ต้องสงสัยหุ้ญนั้นมาในเวลากลางคืนหรือมาอยู่ในที่ลับ กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดไว้ในทำนองเดียวกับประเทศไทย แต่สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นไม่ได้กำหนดวิธีการสำหรับผู้หุ้ญใด ๆ ไว้

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงที่ยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

สิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมีความแตกต่างกันใน 5 ประเด็นดังต่อไปนี้

1.1 ผู้ต้องหาจะมีสิทธิได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด (คณะ ฎาไขย, 2551) เมื่อถูกพบตัวก่อนมีการสอบถามปากคำใด ๆ แต่บุคคลผู้ต้องสงสัย ไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดที่กำหนดให้ต้องแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติเจ้าหน้าที่จะแจ้งข้อเท็จจริงให้บุคคลผู้ถูกกล่าวหาทราบ แต่ก็ได้กำหนดลงในกฎหมายจึงถือว่ายังไม่มีหลักประกันสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยในเรื่องนี้

1.2 ผู้ต้องหาจะมีสิทธิได้รับการแจ้งเตือนสองประการ คือ ประการแรก ได้รับแจ้งสิทธิที่จะไม่พูด (Right to Silence) หรือไม่ให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง และประการที่สอง ได้รับแจ้งสิทธิที่จะมีที่ปรึกษากฎหมายหรือทนายความ แต่บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดที่กำหนดให้เจ้าหน้าที่ต้องแจ้งสิทธิทั้งสองประการแก่บุคคลผู้ต้องสงสัย นอกจากนี้ทั้งสิทธิที่จะไม่พูดและสิทธิการมีทนายความก็ไม่ได้มีการรับรองไว้ในกฎหมายหมายอย่างชัดเจนอีกด้วย

1.3 ผู้ต้องหาจะมีสิทธิได้พบผู้ที่ตนไว้วางใจและได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมาย (ณรงค์ ใจหาญ, 2556) โดยเฉพาะในคดีที่มีอัตราโทษประหารชีวิต หรือคดีที่มีโทษจำคุกและหากผู้ต้องหาต้องการทนายความ รัฐต้องจัดหาทนายความให้ โดยสามารถปรึกษาทนายความเป็นการส่วนตัว ส่วนบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงไม่มีกฎหมายกำหนดให้สิทธิได้พบทนายความเป็นการส่วนตัวได้ นอกจากนี้ผู้ที่จะเข้าเยี่ยมบุคคลผู้

ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงได้นั้นจะต้องเป็นญาติ หากมิใช่ญาติต้องขออนุญาตเป็นการเฉพาะราย และไม่ว่าจะเป็นญาติหรือไม่ ก็ไม่มีสิทธิที่จะพูดคุยกันเป็นการส่วนตัวได้

1.4 ผู้ต้องหาที่เป็นเด็กจะมีสิทธิถูกสอบถามต่อหน้าสหวิชาชีพเพื่อคุ้มครองเด็ก มีการจัดหาทนายความให้และหากถูกควบคุมตัวก็ต้องแยกกับผู้ใหญ่ แต่สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กมีเพียงแต่สิทธิถูกควบคุมตัวที่ต้องแยกกับผู้ใหญ่เท่านั้น

1.5 ผู้ต้องหาผู้ต้องหาต้องถูกตรวจตัวค้นตัวโดยเพศเดียวกันและขอให้มีบุคคลอื่นมาอยู่ด้วยในขณะตรวจ ในกรณีที่ถูกจับหรือควบคุมตัวต้องมีการแยกระหว่างหญิงชาย ส่วนในกรณีเรียกตัว ห้ามมิให้เรียกผู้ต้องหาในตอนกลางคืน แต่สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้ต้องหาเพียงสิทธิที่จะถูกจับหรือควบคุมตัวแยกระหว่างหญิงชายและห้ามมิให้เรียกผู้ต้องหาในตอนกลางคืนเท่านั้น ไม่มีกฎหมายกำหนดให้ผู้ต้องหาต้องถูกตรวจตัวค้นตัวโดยเพศเดียวกันและขอให้บุคคลอื่นมาอยู่ด้วยในขณะตรวจ (จรัญ ภักดีธนากุล, 2553)

2. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ

2.1 สิทธิที่จะถูกสันนิษฐานว่าบุคคลบริสุทธิ์จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์โดยปราศข้อสงสัยว่ามีความผิดนั้น ไม่ได้ถูกกำหนดรับรองไว้ในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงทั้งของประเทศไทย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สาธารณรัฐฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักรอังกฤษ

2.2 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยเป็นประเทศเดียวที่ไม่มีการกำหนดให้แจ้งข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงให้แก่บุคคลผู้ต้องสงสัยทราบ โดยกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงกำหนดแต่เพียงให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งให้บุคคลผู้ต้องสงสัยทราบว่าถูกเรียกตัวมาโดยมีสถานะเป็นบุคคลผู้ต้องสงสัย มิใช่ผู้ต้องหา ในขณะที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ทุกประเทศมีการกำหนดให้แจ้งสาเหตุและข้อเท็จจริงในการจับกุม

2.3 สิทธิที่จะให้การโดยสมัครใจ ปราศจากการข่มขู่ หลอกลวง หรือจู่ใจ กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีการกำหนดรับรองสิทธินี้ไว้

อย่างชัดเจน ขณะที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษและสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีได้กำหนดรับรองไว้อย่างชัดเจน

2.4 ในเรื่องของสิทธิตามหลักการได้รับการแจ้งเตือน (Miranda Warning) และสิทธิที่จะไม่ให้การ (Right to Silence) กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยไม่ได้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือผู้ที่ทำหน้าที่สอบสวนแจ้งเตือนสิทธิใด ๆ ต่างกับกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ที่กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้จับกุมหรือผู้ที่ทำหน้าที่สอบสวนแจ้งเตือนสิทธิทั้งสองเรื่อง กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษ จะมีการแจ้งสิทธิเฉพาะการเตือนว่า “บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะไม่ให้การ คำให้การจะถูกใช้เป็นพยานหลักฐานในชั้นศาลได้” (Right to Silence) เท่านั้น โดยไม่มีการแจ้งเตือนบุคคลผู้ต้องสงสัยถึงสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความ (Miranda Warning) และกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีเพียงแจ้งสิทธิเรื่องทนายความ แต่ไม่มีการแจ้งสิทธิ Right to Silence

2.5 สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยกับการช่วยเหลือทางกฎหมายในกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมีได้กำหนดอย่างชัดเจน ในขณะที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ล้วนกำหนดว่าบุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย

2.6 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษได้ให้สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กไว้มากที่สุด กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสจะจำกัดระยะเวลาการควบคุมตัวผู้ต้องสงสัยที่เป็นเยาวชนไว้ตามอายุ ขณะที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดเพียงหากมีการคุมขังบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กจะต้องแยกกับบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้บรรลุนิติภาวะอย่างเป็นสัดส่วน แต่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่ได้มีการกำหนดถึงบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กไว้เป็นการเฉพาะ

2.7 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษได้ให้สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้หญิงไว้มากที่สุด กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดเพียงหากมีการคุมขังบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้หญิงให้มีการแยกออกจากบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้ชายอย่างเป็นสัดส่วน กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่มี

การกำหนดถึงเรื่องนี้ไว้เป็นการเฉพาะ และสาธารณรัฐฝรั่งเศสก็ได้บัญญัติเรื่องการปฏิบัติต่อผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดอาญาพิเศษไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน

2.8 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ไม่ได้กำหนดเรื่องการเข้ารักษาพยาบาลไว้ ในขณะที่กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทย สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศสมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน

3. ผลการเปรียบเทียบและวิเคราะห์แนวทางการแก้ไขปัญหาลิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยและต่างประเทศ เฉพาะประเด็นที่บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

จากสมมติฐานของวิจัยที่ว่า “บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทั้งที่บุคคลผู้ต้องสงสัยและผู้ต้องหาก็กังมีได้อยู่ในฐานะจำเลยหรือแม้แต่ผู้กระทำความผิดเช่นเดียวกันซึ่งไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักการสากลจึงก่อให้เกิดปัญหา” ผลการวิจัยพบว่าผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงซึ่งยังมีได้อยู่ในฐานะของผู้ต้องหา หรือจำเลย หรือผู้กระทำความผิด ยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย จากการศึกษาวิจัยพบว่าผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา 5 ประเด็น ได้แก่

3.1 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้แจ้งข้อหา และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดกับบุคคลผู้ต้องสงสัย แต่กฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้ให้สิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดแก่บุคคลผู้ต้องสงสัยเป็นพื้นฐาน โดยกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์กำหนดเพิ่มเติมว่าหากเจ้าหน้าที่ละเลยไม่แจ้งสิทธิดังกล่าวต้องมีโทษจำคุก กฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษกำหนดเพิ่มเติมว่าต้องแจ้งข้อหา และข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดทั้งต่อบุคคลผู้ต้องสงสัยและทนายความของบุคคลผู้

ต้องสงสัยหรือผู้ปกครองในกรณีผู้เยาว์เป็นบุคคลผู้ต้องสงสัย (Appropriate Adult) ด้วยในกรณีที่ทนายความหรือผู้ปกครองนั้นร้องขอ และกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสกำหนดให้แจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด

3.2 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ กฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสมิได้กำหนดการแจ้งสิทธิที่จะไม่ให้การในชั้นควบคุมตัว แต่ต้องแจ้งในชั้นสอบสวน แต่กฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ และสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดให้แจ้งสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ไว้ โดยกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์กำหนดไว้อย่างเคร่งครัดว่า หากเจ้าหน้าที่ละเลยไม่แจ้งสิทธิดังกล่าว จะต้องรับโทษจำคุก ส่วนกฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษจะให้สิทธิดังกล่าวโดยมีข้อยกเว้นว่า หากเป็นการควบคุม ณ ท่าเรือหรือชายแดน บุคคลที่ถูกสอบถามจะต้องให้ข้อมูลในความครอบครองของตน รวมไปถึงเอกสารอื่น ๆ ตามที่เจ้าหน้าที่ร้องขอ หากไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติเหล่านี้ก็จะมีผลผิดตามกฎหมาย

กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิในการได้รับแจ้งสิทธิอื่น ๆ ซึ่งบุคคลที่เป็นผู้ต้องหาในคดีอาญามีสิทธิรับรู้ในโอกาสแรกว่าตนมีสิทธิจะพบทนายความ ในประเด็นนี้ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายความมั่นคงของต่างประเทศพบว่าทั้งกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศส ได้กำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับแจ้งเรื่องทนายความ ซึ่งเป็นสิทธิพื้นฐานที่ต้องแจ้ง กล่าวคือ สหราชอาณาจักรอังกฤษต้องแจ้งสิทธิในการมีล่ามแปลภาษา และสิทธิในการติดต่อสถานทูตในกรณีชาวต่างชาติ ในสาธารณรัฐฝรั่งเศสต้องแจ้งสิทธิติดต่อสื่อสารกับญาติหรือบุคคลที่ผู้ถูกควบคุมไว้วางใจ และสิทธิการได้รับการตรวจรักษาโดยแพทย์ด้วย

3.3 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดอย่างชัดเจนให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการพบผู้ที่ตนไว้วางใจและยังไม่สามารถพบบุคคลใดเป็นการส่วนตัวได้อีกด้วย ซึ่งกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักรอังกฤษ และสาธารณรัฐฝรั่งเศสให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและพบผู้ที่ตนไว้วางใจ และสามารถปรึกษาทนายความได้เป็นการส่วนตัว โดยกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์มีการให้สิทธิเพิ่มเติมคือหากไม่

สามารถหาหนายความได้ เจ้าหน้าที่ต้องจัดหาหนายความให้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แม้ในต่างประเทศจะให้สิทธิบุคคลผู้ต้องสงสัยได้รับความช่วยเหลือทางกฎหมายและการพบผู้ที่ตนไว้วางใจอย่างเป็นส่วนตัว แต่อย่างไรก็ตามในกฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษและสาธารณรัฐฝรั่งเศสก็ยังมีข้อยกเว้นหรือเงื่อนไขบางประการ กล่าวคือ กฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษ (UK government, 2006) เจ้าหน้าที่สามารถปฏิเสธสิทธิในการพบหนายความได้หากมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการใช้สิทธิดังกล่าวจะเกิดผลร้าย หรือกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสก็มีเงื่อนไขในการพบหนายความ คือ บุคคลผู้ต้องสงสัยไม่มีสิทธิพบหนายความในทันที แต่ต้องรอให้พ้นระยะเวลา 72 ชั่วโมงนับแต่เริ่มถูกควบคุมตัว

3.4 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิมากกว่าผู้ใหญ่เพียงประการเดียว คือ การแยกผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้ใหญ่ไว้ต่างหากจากกันอย่างเป็นสัดส่วน นอกจากเรื่องการแยกควบคุมตัวเด็กและผู้ใหญ่แล้ว กฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษยังให้สิทธิเพิ่มขึ้นได้แก่ เมื่อมีการควบคุมตัวเด็กต้องแจ้งการถูกควบคุม รวมถึงเหตุผล และสถานที่ควบคุมตัวให้ผู้ปกครองทราบโดยต้องจัดหาหนายความให้หากเด็กหรือผู้ปกครองต้องการ กฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฝรั่งเศสให้สิทธิว่าให้ใช้กระบวนการพิจารณาสำหรับเด็ก และจำกัดระยะเวลาการควบคุมตัว กล่าวคือ หากเด็กมีอายุน้อยระยะเวลาควบคุมตัวก็ต้องน้อยลงตามช่วงอายุ แต่อย่างไรก็ตามกฎหมายความมั่นคงของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ก็ได้กำหนดเกี่ยวกับการควบคุมตัวเด็กไว้

3.5 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้การควบคุมตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้หญิงจะต้องแยกบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิงไว้อย่างเป็นสัดส่วน และยังห้ามมิให้เรียกบุคคลผู้ต้องสงสัยหญิงนั้นมาในเวลากลางคืนหรือมาอยู่ในที่ลับด้วย สาธารณรัฐฟิลิปปินส์และสาธารณรัฐฝรั่งเศสนั้นไม่ได้กำหนดวิธีการสำหรับผู้หญิงใด ๆ หากมีการตรวจตัวหรือค้นตัวต้องทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้หญิง ต้องทำอย่างสุภาพและผู้หญิงนั้นมีสิทธิขอให้มีบุคคลใดมาอยู่ร่วมด้วยก็ได้ ในกรณีหญิงนั้นเพิ่งคลอดบุตรมาไม่ถึงสามเดือน หรือเจ็บป่วยซึ่งถ้าต้องขังจะถึงอันตรายแก่ชีวิต ศาลจะไม่ออกหมายขังหรือจะออกหมายปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยซึ่งถูกขังอยู่นั้นก็ได้ ในประเด็นนี้ผู้เขียนได้ศึกษากฎหมายความมั่นคงของต่างประเทศพบว่ากฎหมายความมั่นคงของสหราชอาณาจักรอังกฤษได้กำหนดไว้ในทำนองเดียวกับประเทศไทย

นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมีความเห็นตรงกันว่า ควรจะได้มีการแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิด สิทธิที่จะไม่ให้การและสิทธิตามหลักการได้รับการแจ้งเตือน สิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมาย สิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กหรือเยาวชน และสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นหญิง

สรุป

ปัญหาเกี่ยวกับสิทธิของบุคคลผู้ต้องสงสัยของคดีความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ บุคคลผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงยังไม่มีสิทธิเทียบเท่าสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กล่าวคือ ประการที่หนึ่ง กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้แจ้งข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดกับบุคคลผู้ต้องสงสัย ประการที่สอง กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ได้เหมือนเช่นกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประการที่สาม กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยมิได้กำหนดอย่างชัดเจนให้บุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการพบผู้ที่ตนไว้วางใจและยังไม่สามารถพบบุคคลใดเป็นการส่วนตัวได้อีกด้วย ประการที่สี่ กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนมีสิทธิเพียงแยกผู้ต้องสงสัยที่เป็นเด็กและเยาวชนกับผู้ใหญ่ไว้ต่างหากจากกันอย่างเป็นสัดส่วนเท่านั้น แต่ไม่ได้มีสิทธิที่จะมีนักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์ บุคคลที่เด็กร้องขอ ร่วมอยู่ด้วยในการถามปากคำเด็กหรือถามปากคำผู้ต้องหาต้องทำในสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก หรือแม้แต่การจัดหาทนายความ ประการสุดท้าย กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยกำหนดให้การควบคุมตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยที่เป็นผู้หญิงจะต้องแยกบุคคลผู้ต้องสงสัยผู้หญิงไว้อย่างเป็นสัดส่วนและยังห้ามมิให้เรียกบุคคลผู้ต้องสงสัยหญิงนั้นมาในเวลากลางคืนหรือมาอยู่ในที่ลับด้วยแต่ยังไม่ได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน แต่ก็ยังไม่เทียบเท่ากับสิทธิของผู้ต้องหาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติให้ผู้ต้องหาหญิง ได้รับการตรวจค้นตัวจากผู้หญิงหรือขอนำบุคคลใดมาอยู่ร่วมในการตรวจได้ หรือสิทธิของหญิงที่ต้องได้รับการปล่อยตัวในกรณีเพ่ง

คลอบุตร อย่างไรก็ตาม จากการสอบถามข้อเท็จจริงจากเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงแล้วพบว่า ในทางปฏิบัตินั้นมีการให้สิทธิบางประการตามความเป็นจริง โดยที่มิได้บัญญัติไว้เป็นกฎหมาย กล่าวคือ ในการควบคุมตัวแม้กฎหมายจะไม่ได้กำหนดให้แจ้งข้อหาไว้ แต่ในทางปฏิบัติการแจ้งข้อหายังไม่สามารถทำได้เนื่องจากยังไม่ใช่การจับกุม แต่เจ้าหน้าที่จะใช้วิธีแจ้งสาเหตุการถูกควบคุมตัว หรือแจ้งเหตุการณ์ วัน เวลา สถานที่ ที่เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการจะทราบจากบุคคลผู้ต้องสงสัย หรือในเรื่องนายความก็มีการแจ้งบุคคลผู้ต้องสงสัยว่าสามารถมีนายความได้

ข้อเสนอแนะ

กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรมีการแนวทางการปรับปรุงกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงให้สอดคล้องหลักสากลมากขึ้น ในประเด็นดังต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรกำหนดให้มีบุคคลผู้ต้องสงสัยมีสิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดเพราะเจตนารมณ์ในการจับกุมตามกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงมีขึ้นเพื่อที่จะหยุดยั้งป้องกันภัยอันใกล้จะถึงในอนาคต การที่บุคคลผู้ต้องสงสัยอยู่ในความควบคุมของเจ้าหน้าที่เรียบร้อยแล้ว บุคคลนั้นย่อมไม่สามารถออกไปเพื่อกระทำการอันเป็นความเดือนร้อนต่อไปได้ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะปิดบังไม่แจ้งสาเหตุในการจับกุมให้แก่บุคคลผู้ต้องสงสัยทราบ นอกจากนี้การเปิดเผยข้อเท็จจริงดังกล่าวกับบุคคลผู้ต้องสงสัยจะทำให้บุคคลผู้ต้องสงสัยรับทราบข้อเท็จจริงเพื่อประโยชน์ในการต่อสู้คดีต่อไป แม้ในทางปฏิบัติในปัจจุบันได้มีการแจ้งข้อเท็จจริงในการควบคุมตัวบุคคลผู้ต้องสงสัยแล้วก็ตาม แต่ก็ควรกำหนดสิทธิที่จะได้รับรู้ในข้อหาและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดไว้เป็นกฎหมาย ระเบียบ คำสั่งหรือหลักเกณฑ์ซึ่งเป็นการรับรองคุ้มครองสิทธิของประชาชน

ประเด็นที่ 2 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรกำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยได้รับการมีสิทธิที่จะเงียบหรือไม่ให้การใด ๆ ต่อเจ้าหน้าที่ โดยอาจมีข้อยกเว้นว่า เว้นแต่ มีเหตุอันควรให้เชื่อได้ว่าการไม่ให้การดังกล่าวจะทำให้เกิดความเสียหายอื่นตามมาเนื่องจากสิทธิที่จะไม่ให้การเป็นปฏิบัติต่อตนเองนั้นถูกรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดกฎหมายใดจะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญไม่ได้ ดังนั้น

กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรกำหนดหลักการนี้ไว้ เพื่อเป็นหลักในการควบคุมตัว โดยสามารถเพิ่มเงื่อนไขหรือข้อยกเว้นต่าง ๆ ได้ เพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน

ในเรื่องของสิทธิได้รับแจ้งว่าสามารถมีหนายความได้นั้นบุคคลผู้ต้องสงสัยควรได้รับการแจ้งสิทธิดังกล่าว รวมถึงสิทธิอื่น ๆ ที่มีในกฎหมายความมั่นคง หรือขั้นตอนการปฏิบัติต่าง ๆ หากบุคคลผู้ต้องสงสัยหรือญาติไม่พอใจในคำสั่งหรือการกระทำบางประการของเจ้าหน้าที่จะมีขั้นตอนใดเพื่อหยุดยั้ง คำสั่งหรือการกระทำบางประการนั้นไว้ก่อนชั่วคราวได้

ประเด็นที่ 3 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรกำหนดให้บุคคลผู้ต้องสงสัยได้รับการช่วยเหลือทางกฎหมายหรือการพบผู้ที่ตนไว้วางใจเป็นการส่วนตัว แต่อาจจะมิข้อยกเว้นในกรณีที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าการได้รับสิทธิดังกล่าวจะเป็นผลร้ายต่อคดีหรือสถานการณ์นั้น เพราะรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นบทบัญญัติสูงสุดกำหนดให้ทุกคนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ความช่วยเหลือทางกฎหมาย หรือหนายความโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควรนั้นแสดงถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ว่าไม่ควรให้บุคคลใดถูกกลืนสิทธิเสรีภาพ บุคคลผู้ต้องสงสัยเป็นบุคคลที่มีสถานะดีกว่าผู้ต้องหา เนื่องจากยังไม่มีพยานหลักฐานใดชี้ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิดเหมือนผู้ต้องหา แต่กลับได้รับสิทธิไม่เทียบเท่าผู้ต้องหาที่มีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดได้แล้ว

ประเด็นที่ 4 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรใช้วิธีปฏิบัติกับเด็กเช่นเดียวกับผู้ต้องหาเด็กในความผิดทางอาญาเพราะปัจจุบันทั่วโลกได้ตระหนักถึงการคุ้มครองสิทธิเด็กจนเกิดสนธิสัญญาสากลมากมายซึ่งมีทั้งที่ประเทศไทยได้ลงนามไว้ และมีได้ลงนามไว้ ดังนั้น กฎหมายภายในของประเทศไทยจึงต้องมีหลักการการคุ้มครองเด็กไว้เป็นหลักเช่น ควรจะใช้วิธีการสำหรับเด็กโดยมีสหวิชาชีพเข้ามาช่วยเหลือดูแลด้านสภาพจิตใจ เช่นเดียวกับผู้ต้องหาเด็กในความผิดทางอาญา เพราะการที่สามารถควบคุมตัวเด็กได้แล้ว เด็กผู้นั้นก็ไม่สามารถออกไปกระทำความผิดได้อีก การซักถามเด็ก อาจไม่จำเป็นต้องยกเว้นสิทธิพื้นฐานที่เด็กพึงมี อีกทั้ง การที่กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติวิธีการสำหรับเด็ก มีเหตุผลมาจากสภาพจิตใจที่ด้อยประสบการณ์ของเด็กทำให้ต้องได้รับการคุ้มครอง ซึ่งหากวัตถุประสงค์คือการคุ้มครองเด็ก ในกรณีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทย เด็กก็ควรได้รับความคุ้มครองเช่นกัน แต่อย่างไรก็ตามในสถานการณ์ความไม่สงบในบางพื้นที่ยังขาดอุปกรณ์หรือ

บุคคลที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ที่อาจที่จะควรผ่อนคลายนั่นตอนโดยใช้มาตรการตามความเหมาะสมในเวลานั้นได้

ประเด็นที่ 5 กฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทยควรใช้วิธีปฏิบัติกับผู้หญิงเช่นเดียวกับผู้ต้องหาหญิงทุกประการเพราะสิ่งที่น่ากังวลในเรื่องเพศสภาพคือ ภายภาพที่อาจล่วงละเมิดทางเพศได้และเหตุผลด้านศีลธรรมอันดีของประชาชน ซึ่งหากวัตถุประสงค์คือการคุ้มครองทางกายภาพและปกป้องศักดิ์ศรีดังกล่าว ในกรณีกฎหมายพิเศษด้านความมั่นคงของประเทศไทย ผู้หญิงก็ควรได้รับความคุ้มครองไม่ต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

กวีวรรณ จินขจร. (2550). สิทธิที่จะนิ่งของผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา. ใน สารนิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

เกรียงไกร เจริญนาวัฒน์. (2547). หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์. (2551). คำอธิบายหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่าด้วยการดำเนินคดี ในขั้นตอนก่อนการพิจารณา. กรุงเทพมหานคร: จีรัชการพิมพ์.

คณิต ณ นคร. (2555). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

คะนิง ภาไชย. (2551). กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเล่ม 1. กรุงเทพมหานคร.

จรัญ ภัคดีธนากุล. (2553). กฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.

ณรงค์ ใจหาญ. (2556). หลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน.

UK government. (2006). The Terrorism Act 2006. UK: The Stationery OYce Limited under the authority and superintendence of carol Tullo, Controller of Her Majesty's Stationery OYce and Queen's Printer of Acts of Parliament.